

2023-11-06

§ 192 2021.358 KS

Utvärdering av kostavtal och av möjlighet att bedriva verksamheten i egen regi

Ärendebeskrivning

I samband med beslut i kommunstyrelsen den 7 juni 2021, § 98, om att gå vidare med dåvarande upphandling av kostverksamheten fick kommunledningskontoret i uppdrag att, två år före eventuell förlängning av kommande avtal, utvärdera avtalet samt utreda övergång till egen regi som alternativ till fortsatt extern regi.

Kommunstyrelsen antog den 12 december 2022, § 192, kommunstyrelsens budget för år 2023-2025. I budgeten framgår att kommunledningskontoret får i uppdrag att utreda och genomföra ett förflyttat ansvar av kommunens kostverksamhet och lokalvård till kommunstyrelsen. Tidigare beslutade utredningar om kommunens upphandlade kostverksamhet och lokalvård ska redovisas i god tid före avtalens eventuella förlängning eller uppsägning.

Beredning

Kommunledningskontoret har i skrivelse den 16 oktober 2023 lämnat följande yttrande:

Kommunledningskontoret har tillsammans med medarbetare inom kostverksamheten gjort en utredning av kommunens kostverksamhet utifrån ett antal olika perspektiv. Sammanfattningsvis så framgår det tydligt att nuvarande arbetssätt med extern leverantör för hela kostverksamheten verkar vara det bästa alternativet. Den ekonomiska bedömningen är att en hemtagning av kostverksamheten till kommunal drift skulle innebära en fördyring om ungefär 10-20 mnkr/år, medel som kommunledningskontoret anser gör sig bättre i den kommunala kärnverksamheten. Den politiska målsättningen om en högre andel närproducerade livsmedel anses vara enklare att uppnå med en extern leverantör och i eventuella framtida avtal är det möjligt att öka den närproducerade andelen än mer.

Det står klarlagt att köksorganisationen (antal storkök kontra antal mindre kök) är en fråga som Alingsås kommun styr helt på egen hand, oavsett om kosten bedrivs i intern- eller extern regi. Detsamma gäller frågor om säkerhet och beredskap. Som framgår av rapporten finns det inte speciellt mycket objektiv statistik på kvalitet inom kostverksamhet utan det som finns att förhålla sig till är diverse kundundersökningar. De resultat som finns visar inte på att kvaliteten i Alingsås skulle vara sämre än i jämförbara kommuner, trots att Alingsås har en lägre kostnad än jämförbara kommuner.

Om kommunen väljer att fortsätta med verksamheten i extern regi finns ett antal exempel på förändringar som kan göras inför eventuell kommande upphandling. Om ambitionen är att öka andelen närproducerad kost ytterligare är det möjligt att öka den utvecklingsoption som idag är på 5 mnkr/år till kommande avtal. Kommunen kan även se över den fysiska köksorganisationen för att effektivisera den så mycket som möjligt och förhoppningsvis frigöra pengar därifrån till maten på tallriken. Det arbetet kan påbörjas omgående då det även är av intresse för nuvarande leverantör. Om ambitionen är att stärka beredskaps- och säkerhetsperspektivet går det att antingen göra inom den kommunala verksamheten genom att bygga upp beredskapslager alternativt att ställa krav på en framtida leverantör att hantera detta. Även detta arbete kan påbörjas omgående om det är en prioriterad fråga. Vid en

2023-11-06

eventuell framtida upphandling går det även att diskutera om några andra värden än närproducerad kost är särskilt viktigt och i så fall väga dessa delar tyngre vid utvärderingen.

Kommunledningskontorets rekommendation är att behålla nuvarande organisationsform för kostverksamheten och att kommundirektör bör ges delegation att vid behov förlänga nuvarande avtal. Vidare så föreslås att kostverksamheten och lokalvårdsverksamheten flyttas ansvarsmässigt och organisatoriskt till kommunstyrelsen från och med den första januari 2024.

Kommunstyrelsens arbetsutskott har den 25 oktober 2023, § 178 behandlat ärendet.

Beslut

1. Kommunstyrelsen anser att uppdraget om att utreda kostverksamheten är slutfört. Kostverksamheten kvarstår i nuvarande form.
2. Kommundirektör får delegation att avgöra om nuvarande avtal bör förlängas och i sådana fall genomföra detta.

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

Kostverksamheten och lokalvårdsverksamheten flyttas ansvarsmässigt och organisatoriskt till kommunstyrelsen från och med den 1 januari 2024.

Anteckning

Simon Waern (S), Anita Hedén-Unosson (S), Peter Norlander (S), Pamela Nilsson Ludvigsson (S) och Anders Julin (S) lämnar följande protokollsanteckning:

Socialdemokraterna är principiella motståndare till att kommunens måltidsverksamhet i sin helhet är utlagd på entreprenad och vi hade hellre sett en verksamhet bedriven i offentlig regi. Det framgår dock tydligt av den genomförda utvärderingen att en återgång till renodlad kommunal drift skulle medföra en kostnadsökning på uppemot 20 mnkr som dessvärre inte går att rättfärdiga i dagens läge. En kommunalisering medför helt enkelt inte tillräckligt många fördelar för att motivera sin kostnad. De resurser en sådan förändring hade krävt gör betydligt större nytta i den kommunala välfärden.

Vi ställer oss däremot mycket positiva till att ansvaret för kostverksamheten nu flyttas till kommunstyrelsen och kommunledningskontoret. Ansvarsflytten ingår i den politiska överenskommelse som Socialdemokraterna slutit med minoritetsledningen och kommer att medföra förbättrade möjligheter för politiken att ta ett helhetsansvar för måltidsverksamheten. Flytten medför också en bra möjlighet för den samlade politiken att öka sitt fokus på de förbättringsmöjligheter och frågor som framgår av utvärderingen; såsom förbättrad köksorganisation, utökad option för närodlad mat samt säkerhet- och beredskapsfrågor. Sammantaget ger flytten oss stärkt politisk rådighet och därmed också fler möjligheter att utveckla och förbättra måltidsverksamheten kommande år.

Emily Munter (V) lämnar följande protokollsanteckning:

Vänsterpartiet ser ingen möjlighet att i dagsläget och med de ekonomiska förutsättningarna som krävs, ta tillbaka kostverksamheten i egen regi. Vår politiska ingång kommer dock alltid vara att kostverksamheten ska vara en kommunal verksamhet. På sikt hoppas vi på att det ekonomiska läget förändras och att det möjliggör för kommunen att bedriva kostverksamheten i egen regi.

2023-11-06

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Kostutredning
- §178 KSAU Utvärdering av kostavtal och av möjlighet att bedriva verksamheten i egen regi
- Rapport gällande kostutredning
- §98 KS Kostupphandling